

Sipoon vammaisneuvoston kannanotto

Omaishoidon soveltamisohjeeseen

Syyskuu 2022

Itä-Uudenmaan vanhus- ja vammaisneuvostoihin valituille edustajille pidettiin tapaaminen 29.8 aiheena kuntoutus ja omaishoidon tuki. Omaishoidon tuesta on osallistettu erikseen myös yhdistyседustajia.

Kokouksessa Sanna Äyräväinen esitti toivomuksen, että paikalliset vammaisneuvostot kommentoisivat viranhaltijaesitystä, joka siis kolmannessa liitteessä.

Sipooseen tulossa muutos, siellä alle 18-vuotiaiden omaishoidon tuen myöntäminen tapahtuu lapsi- ja perhepalveluissa

Vastaus: Mielestämme tämä olisi päätettävä kuten aikaisemmin, vammaispuolella. Lapsi ja perhepalveluissa ei välttämättä riittävää osaamista liittyen vammaisen ihmisen tue tarpeesta.

Osio: Omaishoitajan tulee olla hoidettavan omainen tai muu hoidettavalle läheinen henkilö, joka pääsääntöisesti asuu hoidettavan kanssa tai hoidettavan välittömässä läheisyydessä ja on osallistunut hoidettavan hoitoon aiemmin.

Vastaus:

Jos uusi vamma tai oire, kukaan ei ole osallistunut hoitoon aiemmin, mutta se ei saa olla este omaishoitosuhteelle.

Aikuiset lapset voivat muuttaa toiselta paikkakunnalta lähemmäs vanhempiaan ja asettua omaishoitajaksi. Tällöin ehto aiemmasta osallistumisesta ei täyty, ja ehdosta tulee este omaishoitajasuhteelle.

Osio hoidettavan läheinen tai muu hoidettavan läheinen henkilö: mitä tässä tarkoitetaan

Osio: Omaishoitajan terveydentilan ja toimintakyvyn pitää vastata omaishoidon asettamia vaatimuksia.

Vastaus Missä nämä määräykset, tuleeko hva alueelle yhtenäiset ja mihin perustuen?

Osio: Tarvittaessa voidaan pyytää hoitajaa toimittamaan terveydentilastaan lääkärinlausunto, joka sisältää lääkärin kannanoton hoitajan toimintakyvystä. Hoitajaksi hakeva maksaa itse lausunnon.

Vastaus: kuka päättää keneltä pyydetään lääkärintodistusta.

Vastaus: Omaishoitajan lääkärintodistuksen tulee olla maksuton.

Osio: Ylimmäinen palkkioluokka 1328,18 €/kk, kolme vapaa päivää • Omaishoitaja ei pysty työskentelemään. • Lyhytaikainen, siirtymävaihe esim. saattohoito tai laitospaikan odottaminen.

Vastaus: jos ajatellaan että jää kotiin hoitamaan elämän loppuvaiheessa olevaa sairasta omaista niin 1328, 28 e/kk ei korvaa elinkustannuksia, joita on mm vuokra, ruoka, sähkö, lääkkeet. Elinkustannusindexi heinäkuussa 2022 oli 2172 e/kk. On kuitenkin yhteiskunnallisesti paljon halvempaa, jos omainen pystytään hoitamaan kotona sen sijaan että olisi erityishoidossa monta kuukautta tai että joutuu odottamaan laitospaikkaa esim. 2–3 kuukautta. Ei voida edellyttää, että on säästössä rahaa tätä varten. On siis kohtuutonta, että omaishoitajan palkkio on näin alhainen koska summa ei mitenkään vastaa niitä elinkustannuksia jota tänä päivänä on.

Kolme vapaa päivää: miten järjestetään tämän? Jotta omainen todella saa levätä. Tehdäänkö todella yhteistyötä omaisten kanssa, jotta olisi kaikille osapuolille (hva + omaishoitaja + hoidettava) paras mahdollinen tilanne.

Osio: Omaishoitajalla tai hoidettavalla ei ole ehdotonta oikeutta valita vapaan aikaista hoitomuotoa. Wilhelmina-yksikkö, 3 x 3 h / kk. Työntekijä tulee vapauttamaan omaishoitajan hoivavastuusta perheen kotiin. Maksuton. Kuluttaa yhden lakisääteisen vapaapäivän / kk.

Vastaus: eli jos työntekijä tulee 3 h niin omaishoitaja menettää yhden vapaapäivän? Jos näin niin kohtuutonta!

Vastaus: Hyvinvointialue ei voi velvoittaa käyttämään palvelua, jonka omaishoidettava tai omaishoitaja kokee vahingoittavan tai taannuttavan omamishoidettavaa. Omaishoitajat kertovat tilanteista, jossa jakson jälkeen joutuu kuntouttamaan askeleita takaisin, opettamaan uudelleen pois vaipoista, ja purkamaan lamaannuttavaa lääkitystä. Omaishoidettavaa ja omaishoitajaa tulee tarkasti kuunnella tavan ja paikan valinnassa.

Osio: Palvelusetelin arvo on 300 euroa/seteli, kun omaishoitajalla on oikeus lakisääteiseen kolmen päivän vapaaseen kuukautta kohden. Asiakkaan omavastuu on 11,60€/seteli (vuonna 2022) Palvelusetelin arvo on 200 euroa/seteli, kun omaishoitajalla on oikeus lakisääteiseen kolmen päivän vapaaseen kuukautta kohden. Asiakkaan omavastuu on 11,60€/seteli (vuonna 2022)

Vastaus: kuka määrää 200–300 palvelusetelin ero? Eli jos ostaa palvelusetelillä hoitajaa/palvelua kotiin. Hoitaja/palvelu velottaa n 40–80 e/tunti niin palveluseteli ei riitä pitkälle.

Vastaus: Käytännössä palveluseteli ei riitä kattamaan tarvittavaa palvelua, ja estää vaikkapa vapaapäivien pitämisen

Osio: Omaishoitajien terveystarkastus.

Vastaus kuinka usein? Kerran vuodessa? Ja kattaa mitä?

Sijaishoito onko tämä osio ok? on

Osio: **sairaslomatodistus, omaishoidon**

tukea ei makseta, vaikka omaishoitaja sairaanakin hoitaa omaishoitajan tehtäviä.

Vastaus: Kuka tulee kotiin hoitamaan omaista ympärivuorokauden kun omaishoitaja kipeä? Omaishoitajalla ei voi olla velvollisuutta hoitaa, jos palkkio viedään.

Osio Erityisesti Sipoon omaishoitajille saattaa tulla karuja muutoksia, koska alin luokka puuttunut kokonaan

Vastaus Omaishoitoon kohdistetut suuret säästöt voivat kostautua siten, että omaiset luopuvat tehtävästään, ja alueen järjestettäväksi jää entistä enemmän palveluja

Osio Alle 65-vuotiaiden omaishoidon tuki myönnetään vammaispalveluista ja yli 65-vuotiaiden ikääntyneiden palveluista

Vastaus Vammaisuus ei katoa iän karttuessa. Vammaisten omaishoito tulee myöntää vammaispalveluista, jossa nähdään koko palvelutarve.

Osio; Hakijan diagnoosi ei ratkaise oikeutta omaishoidon tukeen, mutta lääkärin tai muiden asiantuntijoiden todistuksia tai lausuntoja käytetään arvioinnin apuna

Vastaus: Jos lääkäri tai muu asiantuntija omalla asiantuntemuksellaan on arvioinut omaishoidon tarpeelliseksi, omaishoito tulee aina myöntää.

Osio 2.4"Mikäli edellytykset omaishoidontukeen täyttyvät, mutta hoitopalkkiota ei voida talousarvion määrärahojen puitteissa myöntää, voidaan hakemus jättää odottamaan vapautuvia määrärahoja. Rahojen vapauduttua kartoitetaan odottavan päätöksen saaneiden hoitotilanne ja myönnetään hoitopalkkio siinä tilanteessa eniten hoitoa ja huolenpitoa tarvitsevalle ja hoitajaa eniten hoitotyöhön sitovalle"

Vastaus: Alueen asukkaat joutuvat eriarvoiseen asemaan keskenään, kun määrärahojen riittävyys voi estää omaishoidon tuen saannin. Hyvinvointialueen kirjattuna tviotteena on, että alueen asukkaat saavat palvelut oikea-aikaisesti, mutta tämä hakemusten odottamaan jättäminen estää sen.

Osio 4.2 "Jos hoidettava käy säännöllisesti ja suunnitelmallisesti lyhytaikaishoitajaksoilla ja hoitotaksot

sisältävät sekä lakisääteistä vapaata että harkinnanvaraista vapaata tai pelkästään harkinnanvaraista vapaata, omaishoidon tuen palkkiota ei makseta harkinnanvaraisten vapaiden ajalta. Hoitopäivän arvo on 1/30 hoitopalkkiosta

Vastaus: Harkinnanvaraisiin vapaisiin lienee aina erityiset syyt. Kun joutuu kumminkin maksamaan sijaishoidosta, ei liene aiheellista vähentää palkkiota.

Osio 5.6 "Omaishoitajalle ei voida maksaa palkkiota, jos hänellä on lääkärin toteama omaishoitajan työtä estävä tilapäinen työkyvyttömyys, vaikka omaishoitaja tosiasiallisesti hoitaa hoidettavaansa"

Vastaus: Täysin kohtuutonta! Omaishoitajaa ei pidä rangaista sairaudesta, eikä palkkiota ei tässä voi poistaa! Hyvinvointialueen tulee toimia omaishoitajuutta tukien, ei vahingoittaen.

Osio 6. Omaishoitajalla tai hoidettavalla ei ole ehdotonta oikeutta valita vapaan aikaista hoitomuotoa.

Hyvinvointialue päättää viime sijassa siitä, miten omaishoitajan vapaan aikainen hoito järjestetään.

Vastaus: Ei voi määrätä vastentahtoisesti paikkaan, jonka hoidettava tai omaishoitaja kokee vahingoittavan

Osio: Hoidettavan ollessa poissa omaishoitajan hoidosta, esimerkiksi sairaalahoidossa.

Sairalahoidon katsotaan olevan omaishoitajan vapaata, jos näin on omaishoidon sopimukseen kirjattu.

Vastaus: Kohtuuton kirjaus. Sairaalahoito on aikaa, jonka jälkeen alkaa toipuminen. Sairaalahoitoon liittyy ylimääräistä räsitusta, eikä sairaalahoitoa voi pitää lomana.

Osio 6.5 Päivätoiminta ikääntyneille

Päivätoimintaa järjestetään hyvinvointialueen omissa yksiköissä. Yksi päivätoimintapäivä vastaa yhtä lakisääteistä vapaapäivää

Vastaus: Täysin kohtuuton järjestely omaishoitajan kannalta

7.3 vastaus: Vakuutukset säästävät kustannuksia sekä hv-alueelta että omaishoitajilta